

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-1528 / 6655

Ankara

30 /12 /1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 8/10/1999 tarihinde kararlaştırılan "Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent ECEVİT

Bülent ECEVİT
Başbakan

Eki _____ :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Kom.	
Eces Kom.	Adalet
Tarih	14.1.2000-1/612
K. Md. V.	K. D. Dşk. 45.
B. Ç. İ. A. N.	

GENEL GEREKÇE

17 Şubat 1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenîsinin yerini almak üzere, uluslararası mevzuatta meydana gelen gelişmeler de göz önünde tutularak, günün gelişen sosyal ve ekonomik koşullarına uygun, Türk Medenî Kanunu Tasarısı hazırlanmıştır.

Türk Medenî Kanunu Tasarısının yasalaşarak yürürlüğe girmesinden sonra, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki olayların hukukî sonuçlarının hangi kanuna tâbi olacağı, başka bir deyişle bu olayların hukukî sonuçlarının yürürlükten kalkmış bulunan Türk Kanunu Medenîsi hükümlerine göre mi, yoksa yeni yürürlüğe girmiş olan Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre mi belirleneceği sorununa açıklık getirilmesi amacıyla "Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı" hazırlanmıştır.

Söz konusu Tasarı altı bölümden oluşmaktadır. "Genel Hükümler" başlığını taşıyan Birinci Bölümde geçmişe etkili olmama ilkesi ile bu ilkenin uygulanmayacağı ayırık durumlar açıklanmıştır.

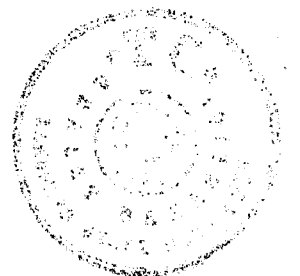
İkinci Bölüm "Kişiler Hukuku" başlığı altında fiil ehliyeti, gaiplik, dernek ve vakıflar konularını içermektedir.

Üçüncü Bölümde "Aile Hukuku"na ilişkin konular, özellikle evlenme, boşanma, evliliğin genel hükümleri ile mal rejimleri, soybağı, velâyet ve vesayet konuları ele alınarak hangi kanun hükümlerine tâbi olacakları düzenlenmiştir.

Dördüncü Bölümde "Miras Hukuku" başlığı altında mirasçılık ve mirasın geçişi açıklanmaktadır.

Beşinci Bölümde "Eşya Hukuku"na ayrılmış ve aynî haklar konusu ele alınmıştır.

Altıncı Bölümde ise, "Diğer Hükümler" adı altında hak düşürücü süre ile zamanaşımı süreleri ve kanunlara yapılan yollamalar (atıflar) ele alınmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.— Bu madde, “kanunların zaman bakımından” uygulanmasıyla ilgili “temel bir hukuk ilkesi”ni yansıtmaktadır. Aynı ilke İsviçre Medenî Kanununun Sonuç Hükümleri Bölümünün 1 inci maddesinde de yer almıştır. Buna göre “her hukukî olaya, yürürlükte olduğu dönemdeki kanun hükmünün uygulanması” ilkesi Türk Medenî Kanununun zaman bakımından uygulanması için tekrar edilmektedir. Aynı hüküm 864 sayılı “Kanunu Medenînin Sureti Mer’iyet ve Şekli Tatbiki Hakkında Kanun”un 1 inci maddesinde yer almaktaydı.

Maddenin birinci fıkrasında, Türk Kanunu Medenîsinin, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra dahi, hangi hâllerde uygulanacağı düzenlenmiş olup, olayların hukukî sonuçlarının, gerçekleştikleri tarihte yürürlükte bulunan Kanun hükümlerine tâbi olacağı öngörülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasında, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce gerçekleşmiş olan işlemlerin hukukî açıdan bağlayıcı olup olmadıkları ve sonuçlarının, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra dahi gerçekleştikleri sırada yürürlükte olan kanun hükümlerine göre belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden sonraki tarihte gerçekleşen olaylara, kanunda belirtilmiş ayırık durumlar dışında, bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüştür.

MADDE 2.— Madde, 864 sayılı ve kısaca “Tatbikat Kanunu” olarak adlandırılan Kanunun 2 nci maddesini tekrar etmektedir.

Burada “kanunların geçmişe uygulanmaması kuralının” istisnalarından olmak üzere “kanunların geçmişe uygulanacağı hâller” sayılmıştır. Bu hâller İsviçre Medenî Kanununun Sonuç Hükümleri Bölümünün 2 nci maddesinde de yer almaktadır.

Maddenin birinci cümlesinde “kanunların geçmişe etkili olmaması” (kanunların makabline şamil olmaması) kuralının iki istisnasına yer verilmiştir. Bunlardan birincisi kamu düzeni, ikincisi ise genel ahlâktır. Buna göre, kamu düzeni ve genel ahlâka ilişkin olan kurallar, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce gerçekleşmiş olup, haklarında ayırık bir hüküm bulunmayan bütün olaylara uygulanacaktır. Böylece; kamu düzeninin ve genel ahlâkın gerektirdiği hâllerde; geçmişe etkili olmama ilkesinin geçerli olamayacağı vurgulanmıştır. Bu hükümle, eski hukukun kamu düzeni ve genel ahlâka aykırı olan hükümlerinin devam etmesi önlenmek ve toplumsal yaşam ve yararlar açısından, Türk Medenî Kanunuyla getirilen düzenlemelerin hâkimiyeti sağlanmak istenmiştir.

Maddenin ikinci cümlesi bu ana ilkenin bir sonucu olarak eski hukukun, yeni hukukun kamu düzeni ve genel ahlâk kurallarına aykırı olan hükümlerinin, Türk Medenî Kanunu yürürlüğe girdikten sonra uygulanmayacağını vurgulamaktadır.

Maddede sözü edilen “eski hukuk” ifadesi, 864 sayılı Kanunda Türk Kanunu Medenîsinin yürürlüğe girmesinden önce geçerli olan şer’i hukuku ifade etmektedir. Bir Devrim Kanunu olarak Türk Kanunu Medenîsi, Türk toplumunun eski hukukla olan bütün bağlarını koparmıştır. Bu niteliği yönünden Türk Medenî Kanunu ile yürürlükten kaldırılan Türk Kanunu Medenîsi eski hukuku ifade etmez. Ancak Türk Medenî Kanunu bakımından eski kanun niteliğindedir. Bu anlamda olmak üzere maddede sözü edilen “eski hukuk” ifadesi gerek şer’i hukuku gerekse Türk Kanunu Medenîsini kapsayacak bir anlamda kullanılmıştır. Bunun sonucu olarak Türk Kanunu Medenîsinde yef alan kamu düzeni ve genel ahlâkı ilgilendiren hükümler de Türk Medenî Kanunu karşısında hiçbir şekilde uygulama alanı bulmayacaktır.

MADDE 3.— İsviçre Medenî Kanununun Sonuç Hükümleri Bölümünün 3 üncü maddesinden 864 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine alınmış olan hüküm bu maddede aynen tekrar edilmiştir. Maddeyle, eski hukuk döneminde gerçekleşmiş olan ve içerikleri tarafların istek ve iradelerine bağlı olmayan ve doğrudan doğruya kanunla düzenlenmiş bulunan işlem ve ilişkilere, eski hukuk döneminde kurulmuş olsalar bile Türk Medenî Kanununun uygulanacağı öngörülmüştür. Bununla taraf iradesine bağlı olmayıp, yasa koyucunun ilgililerin istek ve iradesine bakmaksızın içeriğini bizzat düzenlediği işlem ve ilişkiler, eski hukukla ilgileri kesilmek suretiyle, yeni hukuka tâbi tutulmak istenmiştir. Böylece, tarafların irade serbestisinin bulunmadığı, yasa koyucunun içeriğini bizzat düzenlediği işlem ve ilişkilerin, Türk Medenî Kanunuyla getirilen yeni düzenlemeye tâbi olması öngörülmüştür.

MADDE 4.— Bu hüküm, İsviçre Medenî Kanunun Sonuç Hükümleri Bölümünün 4 üncü maddesinden ve 864 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinden alınmıştır.

Maddede, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce henüz hukukî açıdan korunan bir sonuç doğurmamış olan olayların, yeni Kanuna tâbi olacağı öngörülmüştür. Burada henüz kazanılmamış olup beklenen haklar (muntazar haklar) söz konusudur. Bunlar eski Kanun zamanında gerçekleşen olaylara dayanan, fakat yeni kanuna tâbi olan haklardır. Örneğin: Eski hukuk zamanında evlenmiş kimseler, evli olma durumunu kazanmışlardır. Ancak bunların birbirine mirasçı olması, beklenen haktır ve mirasçılıkları bakımından yeni Kanuna tâbi olacaklardır.

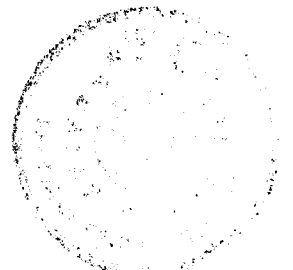
İKİNCİ BÖLÜM KİŞİLER HUKUKU

MADDE 5.— Madde 864 sayılı Kanunun 5 inci maddesinden alınmıştır.

Maddede fiil ehliyetinin her durumda, Türk Medenî Kanunundaki hükümlere tâbi olacağı öngörülmektedir. Ancak, yeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte eski hukuka göre fiil ehliyetine sahip olup da, yeni Kanuna göre sahip olmayanların fiil ehliyeti devam edecektir. Örneğin: Eski Kanuna göre 16 yaşında evlenip, erken erginlik yoluyla fiil ehliyetine kavuşanların fiil ehliyeti, yeni Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra da devam edecektir.

MADDE 6.— Madde 864 sayılı Kanunun 6 ncı maddesindeki kuralı, Türk Kanunu Medenîsi ile Türk Medenî Kanununun gaiplik ile ilgili hükümleri arasında büyük farklılık olmaması nedeniyle kısmen tekrar etmektedir.

Maddeye göre, eski Kanun yürürlükte iken verilmiş olan gaiplik kararları, yeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, yeni Kanun hükümlerine göre verilecek kararların yarattığı sonuçları aynen doğuracak, ancak yeni Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra eski Kanuna göre gaiplik sebebiyle evliliğin feshinden doğmuş bulunan sonuçlar olduğu gibi kalacaktır.

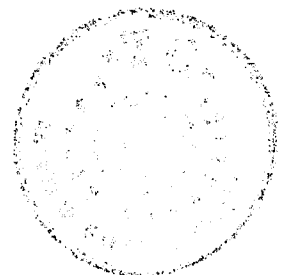

MADDE 7.— Maddenin birinci fıkrası, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce yürürlükte olan kurallar gereğince tüzel kişilik kazanan derneklerin tüzel kişiliklerinin devam edeceğini öngörmektedir. Böylece önceden tüzel kişilik kazanmış olan derneklerin varlıklarını aynen devam ettirmeleri sağlanmış bulunmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesi dernekler hakkında öncelikle Türk Medenî Kanunu hükümlerinin uygulanacağını öngörmüştür. Türk Medenî Kanununun derneklerle ilgili hükümleri bütün dernekler için temel hüküm niteliğindedir. Derneklerle ilgili özel yasalarla yeni hükümler getirilebilir, bunlar günün koşullarına göre değiştirilebilir. Türk Medenî Kanunu bir temel kanun olması nedeniyle sık sık değiştirilemeyeceğinden, burada bütün dernekler için vazgeçilmez olan temel ve genel ilkelere yer verilmiştir. Ancak Türk Medenî Kanununun bu genel hükümleri yanında, derneklerle ilgili gerek genel gerekse özel kanunlarla özel hükümler getirilebilir. Türk Medenî Kanunu yanında bu kanunlarla getirilen özel hükümler varsa, bu hükümlerin de dernekler için öncelikle uygulanacağı açıktır. Kanun burada kamu hukuku nitelikli özel hükümlerden söz etmektedir. Bu nedenle kamu hukuku nitelikli özel hüküm bir genel kanun ile ya da bir özel kanun ile getirilmiş olabilir. Kanunda sözü edilen "kamu hukuku niteliği" deyimini, derneklerle ilgili genellikle emredici nitelik taşıyan hükümleri ifade etmektedir. Bu hükümler gerek Türk Medenî Kanunundan önce gerekse sonra kurulmuş dernekler için uygulanacaktır.

MADDE 8.— Madde Türk Kanunu Medenîsinin yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş ve tüzel kişilik kazanmış olan vakıfların varlıklarını yeni Kanun döneminde de sürdüreceklerini öngörmektedir. Ancak vakıflar hakkında özel yasalarda getirilen hükümlerin aynen bu vakıflar için de geçerli olduğu kabul edilmiştir. Ülkemizde Türk Kanunu Medenîsinden önce kurulmuş çok sayıda vakıf vardır. Bunlar toplumsal yaşam bakımından oldukça önemli hizmetler ifa etmektedirler. Bu nedenle bu vakıfların korunması, özellikleri nedeniyle kuruldukları dönemde yürürlükte olan özel hükümlerin uygulanmasına devam edilmesi öngörülmüştür. Bunun sonucu olarak maddede, bu vakıfların tüzel kişiliklerini devam ettireceği ve kuruldukları dönemde yürürlükte olan özel hükümlere tâbi olacağı kabul edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası Türk Kanunu Medenîsinin yürürlüğe girmesinden sonra kurulmuş olan vakıflara, öncelikle Türk Medenî Kanunu hükümlerinin uygulanacağını belirtmiş, ancak aynen bir önceki maddede yer alan derneklerle ilgili düzenlemeye olduğu gibi kamu hukuku nitelikli özel hükümlerin saklı olduğunu öngörmüştür. Burada "kamu hukuku nitelikli özel hüküm" ifadesi, bir önceki maddedeki anlamda kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Aile Hukuku

MADDE 9.— İsviçre Medenî Kanununun Sonuç Hükümleri Bölümünün 8 inci maddesinde yer alan ve 864 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde tekrar edilmiş olan hükümler, burada yeniden kaleme alınmıştır.

Maddede medenî hukukun en önemli konularından biri olan evlenme, boşanma ve evliliğin genel hükümlerinin eski ve yeni hukuk karşısındaki durumu ele alınmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında evliliğin kurulması ve sona ermesi konusunda Türk Medenî Kanunu hükümlerinin geçerli olacağı öngörülmüştür. Bu konularda Türk Kanunu Medenîsi ile Türk Medenî Kanunu hükümleri arasında önemli bir farklılık bulunmamasına rağmen, Türk Kanunu Medenîsinin Türk hukukunda yarattığı en önemli devrimlerden biri olan "aile hukuku" alanında, eski hukukun artık geçerli olmadığına vurgulanmasında yarar görülmüştür.

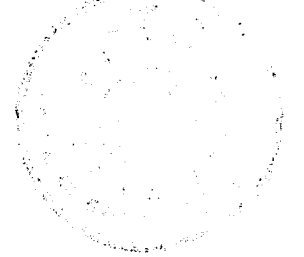
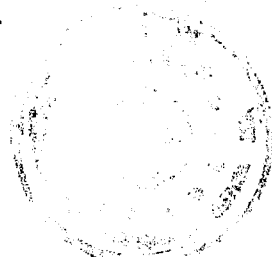
Maddenin ikinci fıkrası, Türk Kanunu Medenîsinin yürürlüğe girmesinden önce kurulan evlilikler bakımından önem taşımaktadır. Günümüzde artık 1926 öncesi yıllardan kalan eski hukuka göre kurulmuş olan evliliklerle ilgili olay ve uyuşmazlıklar yok denecek kadar azdır. Ancak çok ender de olsa buna ilişkin uyuşmazlıklar göz önünde tutulmak suretiyle eski hukuka göre kurulmuş olan evliliklerin yeni Kanuna göre de geçerliliklerini korudukları, eski hukuka göre sona ermiş olan evliliklerin yeni Kanun nazarında da sona ermiş sayıldıkları hükme bağlanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında eski hukuka göre kurulmuş fakat geçersizlik nedenlerinden biriyle sakat olan evlenmelerin iptalinin yeni Kanun hükümlerine tâbi olduğu ifade edilmiştir. Örneğin: Eski Hukuk zamanında evlenme ehliyetinin yokluğu ya da irade bozukluğu nedeniyle sakatlanmış olan bir evliliğin iptalinde, eski hukukun buna ilişkin hükümleri değil, yeni Kanunun hükümleri göz önünde tutulacaktır.

Maddenin dördüncü fıkrasında evliliğin genel hükümlerinin, eski hukuka göre kurulmuş olan evlilikler için de aynen geçerli olduğu öngörülmüştür. Bunun sonucu olarak, eski hukuka göre kurulmuş olan evliliklerde de kadının soyadı, velâyet hakkı gibi konularda eski hukuk değil, yeni Kanun hükümleri uygulanacaktır. Bu kural, Türk Kanunu Medenîsi zamanında yapılmış olan evliliklerin de ilgili genel hükümler bakımından artık Türk Medenî Kanununa tâbi olmasını da kapsamaktadır.

MADDE 10.— Türk Medenî Kanunu, mal rejimleri ile ilgili oldukça farklı ve yeni hükümler getirmiş bulunmaktadır. Bu hükümlerin Türk Kanunu Medenîsi döneminde yapılmış olan evlilikler için de geçerli olup olmadığı konusu oldukça önem arz etmektedir. Madde bu konuları çözüme kavuşturmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında, eşler için, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden itibaren altı aylık bir süre öngörülmüş, bu süre içinde eşlerin Türk Medenî Kanununda öngörülen mal rejimlerinden herhangi birisini seçme olanağına sahip olduğu belirtilmiştir. Eşlerin bu altı aylık süre içinde seçim hakkını kullanmamaları hâlinde Türk Medenî Kanunu ile getirilen yasal mal rejimine tâbi oldukları öngörülmüştür. Buna göre Türk Kanunu Medenîsi döneminde eşler ister mal rejimlerinden birini seçmiş olsunlar, isterse bunlardan birini seçmedikleri için yasal mal rejimi olan mal ayrılığı rejimine tâbi olsunlar, Türk Medenî Kanununun getirmiş olduğu yasal mal rejimine tâbi olacaklardır.

Eşlerin altı ay içinde başka bir mal rejimini seçmemeleri nedeniyle, yasal mal rejimine tâbi oldukları hâllerde bu rejimle ilgili hükümlerin hangi andan itibaren uygulanmaya başlayacağı hususu önemli bir sorun oluşturmaktadır.

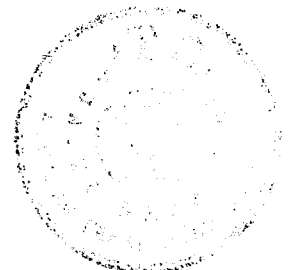
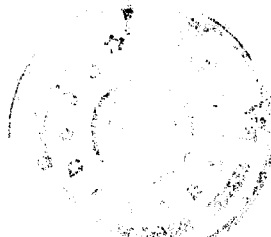
Burada kanunların geriye yürümemesi ana ilkesinden hareket edilecek olursa, mal rejimiyle ilgili yeni kanun hükümlerinin eşlerin bu rejimi seçtikleri ya da yasal rejimi seçmiş sayıldıkları tarihten itibaren uygulanması gerekir. Ancak Türk Medenî Kanunu ile getirilen yasal mal rejimi, mal ayrılığı rejiminin Ülkemizde eşler arasında büyük haksızlıklara yol açtığı yakınmaların ortadan kaldırılması amacını taşımaktadır. Bu yönüyle yeni yasal mal rejimi Türk Medenî Kanununun önemli devrimlerinden biri niteliğindedir. Bu değişikliklerle beklenen amacın bir an önce gerçekleşmesi, buna ilişkin hükümlerin geçmişe etkili olmasını gerektirir. Bu nedenle Komisyonda yapılan tartışmalar sonunda, aksi görüşlere rağmen, Türk Medenî Kanununun yasal mal rejimiyle ilgili hükümlerinin geçmişe etkili olarak EŞLERİN EVLENME TARİHİNDEN itibaren uygulanacağı kabul edilmiştir.

Maddede, eşlere yasal mal rejimi dışındaki bir mal rejimini seçmeleri hususunda altı aylık bir süre öngörülmüştür. Türk Medenî Kanununun yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe gireceği düşünülecek olursa, eşler Kanunun yayımı tarihinden itibaren oniki ay gibi uzunca bir düşünme ve karar verme süresine sahip olmaktadır.

Eşler, Türk Kanunu Medenîsine göre sahip oldukları bir mal rejiminden, Türk Medenî Kanununun öngördüğü farklı olmayan bir mal rejimini seçtikleri takdirde, bu rejimin tasfiyesi ile ilgili bir sorun doğmayacaktır. Örneğin: eşler yasal mal rejimi olan mal ayrılığı rejiminde iken, Türk Medenî Kanununun kabul ettiği seçimlik rejim olan mal ortaklığını seçtikleri takdirde tasfiye gündeme gelmeyecektir. Aynı durum, eşlerin mal ortaklığı rejiminde iken, yeni Kanunun seçimlik rejim kabul ettiği mal ortaklığını seçmiş olmaları halinde de söz konusudur.

Mal rejiminin tasfiyesi, eşlerin Türk Kanunu Medenîsi yürürlükte iken sahip oldukları mal rejiminden farklı bir mal rejimine geçmeleri halinde gündeme gelecektir. Örneğin: eşler mal ayrılığı rejiminde iken, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesini müteakip altı ay içinde edinilmiş mallara katılma ya da paylaşımlı mal ayrılığı veya mal ortaklığı rejimine geçmeleri halinde eşlerin mallarının mal ayrılığı hükümlerine göre tasfiyesi gündeme gelecektir. Bu durumda eşlerin yeni bir mal rejimine geçmeleri söz konusu olduğundan, ilgili mal rejiminin tasfiyesine ilişkin hükümler uygulanacaktır. Mal ayrılığı ve mal ortaklığı rejimleri Türk Medenî Kanunundan seçimlik rejimler olarak aynen alınmış ve tasfiyesine ilişkin hükümler de aynen korunmuş olduğundan, bu konuda eski ya da yeni Kanun hükümleri tartışması gündeme gelmeyecektir.

Maddenin ikinci fıkrası, Türk Medenî Kanununun kaldırmış olduğu mal birliği rejimiyle ilgilidir. Türk Kanunu Medenîsi döneminde istisnâî de olsa seçimlik rejimlerden olan mal birliği rejimini kabul edenler çıkabilir. Yeni Kanunda bu rejim kaldırılmış olduğu için, Kanun, eskiden bu rejimi seçmiş olanlara da altı aylık bir seçim hakkı tanımıştır. Eşler, altı ay içinde Türk Medenî Kanununun getirmiş olduğu mal rejimlerinden birini seçmedikleri takdirde, mal birliği rejiminin yerini, Türk Medenî Kanununun öngördüğü yasal rejimin alacağını kabul etmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği sırada devam eden boşanma veya evliliğin iptali davasının tarafları olan eşlerin mal rejimleri hükme bağlanmıştır. Buna göre, bu davalar sonunda eşlerin boşanmalarına ya da evliliğin iptaline karar verilecek olursa, bu kararın kesinleşmesini müteakip eşlerin mal rejimlerinin tasfiyesi, eşlerin eski Kanuna göre tâbi oldukları mal rejimi hükümlerine göre çözümlenecektir. Bu davalar ret ile sonuçlanacak olursa, kararın kesinleşmesini izleyen altı ay içinde eşlerin Türk Medenî Kanunu ile getirilen mal rejimlerinden birini seçmeleri zorunludur. Eşler bu zorunluluğu yerine getirmedikleri takdirde, yine aralarında Türk Medenî Kanununun öngördüğü yasal mal rejimi geçerli olacaktır.

Maddenin dördüncü fıkrası mal birliği rejiminin tasfiyesiyle ilgilidir. Türk Medenî Kanunu mal birliği rejimini kaldırmıştır. Buna göre, eşler mal birliği rejiminden, yasal mal rejimine geçtikleri hâllerde bunun tasfiyesi, yürürlükten kaldırılan Türk Kanunu Medenîsinin ilgili hükümlerine göre yapılacaktır. Aynı kural, eşlerin mal birliği rejimi yerine, Türk Medenî Kanununun kabul ettiği seçimlik rejimlerden birinin seçilmesi nedeniyle mal birliğinin tasfiyesi için de geçerlidir.

MADDE 11.— Madde 864 sayılı Kanunun 12 nci maddesini tekrar etmektedir.

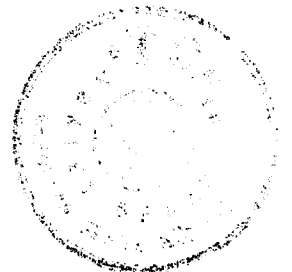
Bu madde ile, eşler arasında mal rejiminde değişiklik meydana geldiğinde, üçüncü kişilerin haklarının zarar görebileceği düşünülmüş ve üçüncü kişilerin korunması hükme bağlanmıştır. Buna göre, eşler arasında eski Kanun döneminde geçerli olan mal rejimi, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesini müteakip altı ay içinde eşlerin seçim hakkını kullanmaları ya da bu haklarını kullanmamaları nedeniyle yeni Kanunun yasal mal rejimine tâbi olmaları sonucunda, üçüncü kişilerin haklarının korunmasıyla ilgili sorumluluk hükümleri, yeni Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra da uygulanmaya devam edecektir.

MADDE 12.— Madde 864 sayılı Kanunun 14 üncü maddesindeki düzenlemeyle ilgilidir.

Maddenin birinci fıkrasında eski Kanun döneminde sahih nesepli olmayan çocuklar hakkında, yeni Kanunun soybağı hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasında sahih nesepli olmayan çocuklar vesayet altında bulunuyorlarsa, Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip en geç bir yıl içinde velâyet hükümlerine tâbi olacakları öngörülmüştür. Ancak bu çocukların velâyet hükümlerine tâbi olmaları, velâyetin kaldırılmasını gerektiren bir sebebin bulunmaması koşuluna bağlanmıştır. Aynı maddede, bu çocuklarla ilgili olarak eski Kanun döneminde verilmiş olan velâyetin verilmesi veya kaldırılmasına ilişkin kararların geçerliliklerini koruyacakları hükme bağlanmıştır.

MADDE 13.— Madde yeni Kanunun yürürlüğe girmesinde hâlen görülmekte olan veya karara bağlanmış bulunan babalık davalarında hangi hükümlerin uygulanacağını düzenlemektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce açılmış olup, devam etmekte olan babalık davalarının, Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre karara bağlanacağı öngörülmüştür. Babalık davasıyla ilgili hükümler küçüklerin korunması amacını taşıdıklarından ve Türk Medenî Kanunu ile bu konuda daha etkin koruma hükümleri öngörüldüğünden devam etmekte olan davalarda, yeni Kanunun uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce kesinleşmiş olan malî sonuçlu babalık davalarında, çocuğun soybağının, yeni Kanun hükümlerine göre Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak kurulmuş olacağı öngörülmüştür.

MADDE 14.— Maddeyle, yeni Kanunun yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan evlât edinme sözleşmelerinin bütün hükümleriyle geçerliliklerini koruduğu hükme bağlanmıştır.

MADDE 15.— Madde, eski Kanun döneminde velâyet konusunda verilmiş kararların, yeni Kanun karşısında da aynen geçerli olduğunu kabul etmiştir. Bununla velâyet konusunda kesinleşmiş yargı kararlarının, yeni Kanunun bu alanda getirdiği değişikliklerden etkilenmeyeceği ve uygulanması gerektiği öngörülmüştür.

MADDE 16.— Madde, eski Kanun hükümlerine göre atanmış olan vasilerin, görev sürelerinin de yeni Kanun hükümlerine tâbi olduğunu ifade etmiştir. Böylece eski ve yeni Kanunlar arasında süreler yönünden ortaya çıkan eşitsizlik giderilmeye çalışılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Miras Hukuku

MADDE 17.— Madde mirasçıların kimler olduğu ve mirasın geçişi (intikâli) konusunda miras hukuku alanında geçerli olan bir temel ilkeyi tekrar etmektedir. Miras hukukunda kimlerin mirasçı oldukları ve mirasın mirasçılara ne zaman geçeceği konusunda temel ilke, mirasın açılma anının göz önünde bulundurulmasıdır. Mirasın açılma anı ise, mirasbırakanın ölüm tarihidir. Mirasbırakanın ölümü kavramı, ölüme benzer diğer hâlleri de (gaiplik ve ölüm karinesi) kapsar.

Bu madde ile getirilen hüküm sonucu, mirasçıların kimler olduğu, mirasın kimlere, hangi oranda geçtiği konularında, mirasbırakanın ölümü tarihine bakılacaktır. Mirasbırakanın ölümü tarihinde hangi kanun yürürlükte ise, o kanun hükümleri bu konularda uygulanmaya devam edecektir. Türk Kanunu Medenîsinin yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlerde mirasbırakan kişilerin mirasçılarının ve mirasının geçişi ile ilgili uyuşmazlıkların Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra da

ortaya çıkması olasılığı zayıftır. Bununla birlikte, uzak da olsa bu tür olaylar karşısında, bu ilke gereğince, mirasbırakan eski hukuk zamanında ölmüşse, bu konularda feraiz hükümleri, mirasbırakan Türk Kanunu Medenîsi döneminde ölmüşse bu kanun hükümleri, Türk Medenî Kanunu döneminde ölmüşse bu kanun hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM Eşya Hukuku

MADDE 18.— Madde, 864 sayılı Kanunun 18 inci maddesindeki aynî haklara ilişkin ilkeleri tekrar etmektedir.

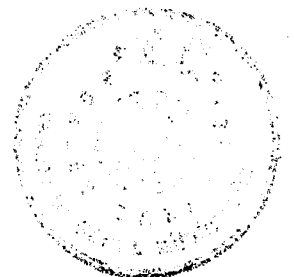
Maddede, Türk Kanunu Medenîsinden önceki eski hukuk döneminde kurulmuş olup, varlıkları kabul edilen aynî hakların, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra da varlık ve geçerliliklerini koruyacağı öngörülmüştür. Bunlar arasında Türk Medenî Kanununa göre kurulması mümkün olmayan aynî hakların ise tapu kütüğünün beyanlar sütununda gösterilmesi kabul edilmiştir. Kanunda yer alan “eski hukuk” deyimini, Türk Kanunu Medenîsinden önceki ve sonraki dönemi kapsayan hukuku ifade etmektedir.

MADDE 19.— Maddede, Türk Medenî Kanununun Eşya Hukukuna ilişkin yeni hükümlerinin, uygun olduğu ölçüde, eski hukuk döneminde tutulan zabıt defterlerinin tutulduğu yerlerde de uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

ALTINCI BÖLÜM Diğer Hükümler

MADDE 20.— Madde, yeni Kanunun yürürlüğe girmesinden önce işlemeye başlamış bulunan hak düşürücü süreler ile zamanaşımı sürelerinin eski Kanuna tâbi olmaya devam ettiklerini hükme bağlamıştır. Ancak aynı maddede, işlemeye başlamış olan sürelerin hak düşürücü süre ya da zamanaşımı süresinin dolması için gereken kısmının yeni Kanunun yürürlüğe girmesinden başlayarak, yeni Kanunun belirlediği sürenin geçmesiyle tamamlanacağı yani hak düşürücü süre ya da zamanaşımı süresinin dolmuş sayılacağı kabul edilmiştir.

MADDE 21.— Maddede, bu Kanunun ve Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesiyle kaldırılmış ve değiştirilmiş bulunan Kanunların maddelerine, diğer mevzuat tarafından yapılan yollamaların, o maddeleri karşılayan yeni hükümlere yapılmış sayılacağı öngörülmüştür.

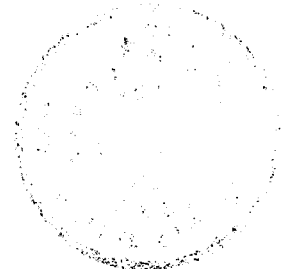

MADDE 22.— Maddede Türk Medenî Kanununda çıkarılması veya değişiklikler yapılması öngörülen tüzük ve yönetmeliklerin, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren ne kadar sürede çıkarılacağı ve yürürlükteki tüzük ve yönetmeliklerde gerekli değişikliklerin yapılacağı, bu düzenlemeler yapıncaya kadar yürürlükteki tüzük ve yönetmeliklerin Türk Medenî Kanununa aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı öngörülmüştür.

MADDE 23.— Maddede 29.5.1926 tarihli ve 864 sayılı Kanunu Medenînin Sureti Mer'iyet ve Şekli Tatbiki Hakkında Kanunun yürürlükten kaldırıldığı ifade edilmiştir.

MADDE 24.— Madde, bu Kanunun Türk Medenî Kanunu ile aynı tarihte yürürlüğe gireceğini düzenlemiştir.

MADDE 25.— Madde, bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulunun yürüteceğini hükme bağlamıştır.

TÜRK MEDENÎ KANUNUNUN YÜRÜRLÜĞÜ VE UYGULAMA ŞEKLİ HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

A. Geçmişe etkili olmama kuralı

MADDE 1.— Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önceki olayların hukukî sonuçlarına, bu olaylar hangi kanun yürürlükte iken gerçekleşmişse kural olarak o kanun hükümleri uygulanır.

Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan işlemlerin hukuken bağlayıcı olup olmadıkları ve sonuçları, bu tarihten sonra dahi, yapıldıkları sırada yürürlükte bulunan kanunlara göre belirlenir.

Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra gerçekleşen olaylara, kanunda öngörülmuş ayrık durumlar saklı kalmak kaydıyla, Türk Medenî Kanunu hükümleri uygulanır.

B. Geçmişe etkili olma

I. Kamu düzeni ve genel ahlâk

MADDE 2.— Türk Medenî Kanununun kamu düzeni ve genel ahlâkı sağlamaya yönelik kuralları, haklarında ayrık bir hüküm bulunmayan bütün olaylara uygulanır. Bu bakımdan, eski hukukun Türk Medenî Kanununa göre kamu düzeni ve genel ahlâka aykırı olan kuralları, bu Kanun yürürlüğe girdikten sonra hiçbir suretle uygulanmaz.

II. İçeriği kanunla belirlenen ilişkiler

MADDE 3.— İçerikleri tarafların istek ve iradeleri gözetilmeksizin doğrudan doğruya kanunla belirlenmiş işlem ve ilişkilere, bunlar Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olsalar bile, bu Kanun hükümleri uygulanır.

III. Kazanılmamış haklar

MADDE 4.— Eski hukuk yürürlükte iken gerçekleşmiş olup da Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği sırada henüz herhangi bir hak doğurmamış olaylara, bu Kanun hükümleri uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kişiler Hukuku

A. Fiil ehliyeti

MADDE 5.— Fiil ehliyeti, Türk Medenî Kanunundaki hükümlere tâbidir. Ancak, Türk Medenî Kanunu yürürlüğe girdiği tarihte eski hukuka göre fiil ehliyetine sahip olup da, bu Kanuna göre sahip olamayanların ehliyetleri devam eder.

B. Gaiplik kararı

MADDE 6.— Türk Kanunu Medenîsi yürürlükte iken verilmiş olan gaiplik kararları, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, bu Kanuna göre verilen kararların yarattığı sonuçları aynen doğurur. Ancak Türk Kanunu Medenîsine göre evliliğin feshinden doğmuş bulunan sonuçlar olduğu gibi kalır.

C. Dernekler

MADDE 7.— Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önceki kurallar uyarınca tüzel kişilik kazanan derneklerin tüzel kişiliği devam eder.

Dernekler hakkında öncelikle Türk Medenî Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak, kamu hukuku nitelikli özel hükümler saklıdır.

D. Vakıflar

MADDE 8.— Türk Kanunu Medenîsinin yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş bulunan vakıflar hakkında yürürlükte olan özel hükümler saklı kalmaya devam eder.

Türk Kanunu Medenîsi hükümlerine göre kurulmuş olan vakıflara, öncelikle Türk Medenî Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak, kamu hukuku nitelikli özel hükümler saklıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Aile Hukuku

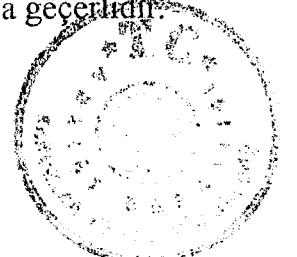
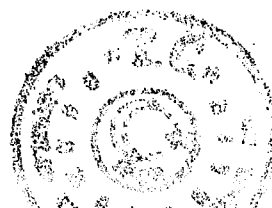
A. Evlenme, boşanma ve evliliğin genel hükümleri

MADDE 9.— Evliliğin kurulması ve sona ermesi, Türk Medenî Kanunu hükümlerine tâbidir.

Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce eski hukuka göre kurulmuş olan evlilikler, Türk Medenî Kanununa göre de geçerliliğini korur; eski hukuka göre sona ermiş olan evlilikler, bu Kanuna göre de sona ermiş sayılır.

Eski hukuka göre geçerli olmayan evlenmenin iptali, Türk Medenî Kanunu hükümlerine tâbidir.

Türk Medenî Kanununun evliliğin genel hükümlerine ilişkin düzenlemeleri, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olan evlilikler hakkında da geçerlidir.

B. Mal rejimleri

MADDE 10.— Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce mal rejimi sözleşmesi yapmamış olan eşler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak altı ay içinde başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde, evlenme tarihinden geçerli olmak üzere, yasal mal rejimini seçmiş sayılırlar.

Kanunun yürürlüğe girmesinden önce mal birliği rejimini seçmiş olan eşler, altı ay içinde başka bir mal rejimini seçmedikleri takdirde kendiliğinden yasal mal rejimine tabî olurlar.

Kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış olan boşanma veya iptal davaları sonuçlanıncaya kadar eşler arasında tâbi oldukları mal rejimi devam eder. Dava boşanma ya da iptal kararıyla sonuçlanırsa, eşler arasındaki malların tasfiyesi bağlı oldukları mal rejimine göre yapılır. Davanın redle sonuçlanması hâlinde, eşler kararın kesinleşmesini izleyen altı ay içinde başka bir mal rejimini seçmedikleri takdirde, evlenme tarihinden geçerli olmak üzere yasal mal rejimini seçmiş sayılırlar.

Mal birliği rejiminin, yasal mal rejimine dönüştüğü hâllerde, Türk Kanunu Medenîsinin bu rejimin sona ermesine ilişkin hükümleri uygulanır.

C. Üçüncü kişilerin korunması

MADDE 11.— Eşler arasında mal rejimleriyle ilgili değişiklikler sebebiyle, üçüncü kişilerin haklarını korumaya yönelik sorumluluk hükümleri, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden sonraki değişiklikler hakkında da uygulanır.

D. Soybağı

MADDE 12.— Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce, sahih olmayan nesepli çocuklar, yürürlük tarihinden başlayarak bu Kanunun soybağına ilişkin hükümlerine tâbi olurlar.

Bu çocuklar, vesayet altında bulunuyorlarsa velâyetin kaldırılmasını gerektiren sebepler bulunmadıkça en geç bir yıl içinde velâyet hükümlerine tâbi olurlar. Kanunun yürürlüğe girmesinden önce velâyet verilmesi veya kaldırılması konusunda verilmiş olan kararlar geçerliliğini korur.

E. Babalık davası

MADDE 13.— Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce açılmış olan babalık davaları, bu Kanun hükümlerine göre karara bağlanır.

Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce olumlu karara bağlanmış olan malî sonuçlu babalık davalarında çocuğun soybağı, yürürlük tarihinden başlayarak bu Kanun hükümlerine göre kurulmuş olur.

F. Evlât edinme

MADDE 14.— Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olan evlât edinme sözleşmeleri, bütün hükümleri ile birlikte geçerliliğini korur.

G. Velâyet

MADDE 15.— Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce velâyet konusunda verilmiş olan kararlar, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra da geçerliliğini korur.

H. Vesayet

MADDE 16.— Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce atanmış olan vasiler, görev süresi bakımından da bu Kanun hükümlerine tâbidirler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**Miras Hukuku****A. Mirasçılık ve mirasın geçişi**

MADDE 17.— Mirasçılık ve mirasın geçişi, mirasbırakanın ölümü tarihinde yürürlükte olan hükümlere göre belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM**Eşya Hukuku****A. Aynî haklar**

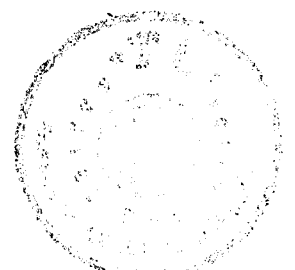
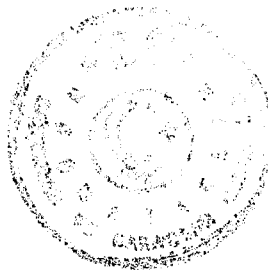
MADDE 18.— Eski hukuka göre kurulmuş olup da, Türk Kanunu Medenîsinin yürürlükte bulunduğu zamanda varlıklarını korumuş olan aynî haklar, Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da varlıklarını sürdürürler. Bu haklardan Türk Medenî Kanunu uyarınca kurulması mümkün olmayanlar, tapu kütüğünün beyanlar sütununa yazılır.

B. Eşya hukuku hükümlerinin uygulanması

MADDE 19.— Türk Medenî Kanununun eşya hukukuna ilişkin hükümleri, uygun düştüğü ölçüde zabıt defterlerinin tutulduğu yerlerde de uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM**Diğer Hükümler****A. Hak düşürücü süreler ve zamanaşımı süreleri**

MADDE 20.— Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce işlemeye başlamış bulunan hak düşürücü süreler ile zamanaşımı süreleri, Türk Kanunu

Medenîsi hükümlerine tâbi kalır. Ancak söz konusu sürelerin geri kalan kısmı, Türk Medenî Kanununun belirlediği süreden uzun ise, yürürlüğe girmesinden başlayarak, süreler, bu Kanunda belirlenen sürenin geçmesiyle dolmuş olur.

C. Yollamalar

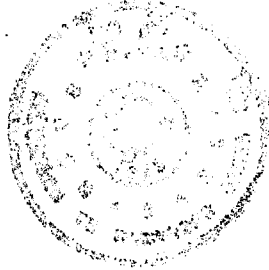
MADDE 21.— Bu Kanunun ve Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesiyle yürürlükten kaldırılmış veya değiştirilmiş bulunan Kanunların maddelerine, diğer mevzuat tarafından yapılan yollamalar, o maddeleri karşılayan yeni hükümlere yapılmış sayılır.

D. Tüzük ve yönetmelikler

Madde 22.— Türk Medenî Kanununda öngörülen tüzük ve yönetmelikler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde çıkarılır ya da yürürlükteki tüzük ve yönetmeliklerde gerekli değişiklikler yapılır. Bu düzenlemeler yapılıncaya kadar, yürürlükteki tüzük ve yönetmeliklerin Türk Medenî Kanununa aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

E. Yürürlükten kaldırılan kanun

MADDE 23.— 29.5.1926 tarihli ve 864 sayılı Kanunu Medenînin Sureti Mer'iyet ve Şekli Tatbiki Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

T/1207

Yürürlük

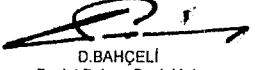
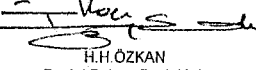
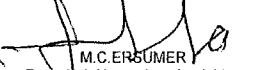
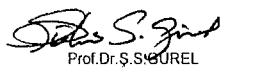
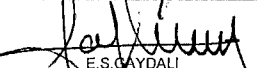
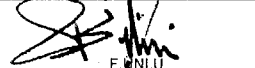
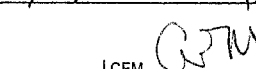
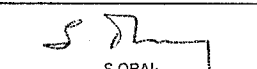
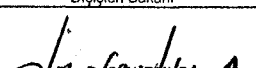
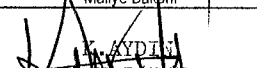
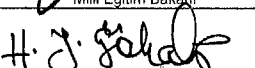
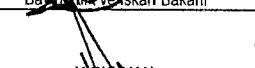
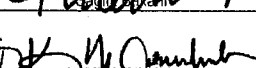
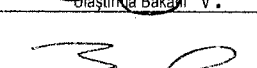
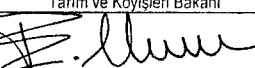
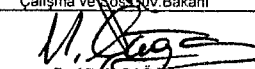
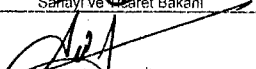
Madde 24- Bu Kanun Türk Medeni Kanunu ile aynı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 25- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

Bülent Ecevit
BÜLENT ECEVİT
BAŞBAKAN

 D. BAHÇELİ Devlet Bak.ve Başb. Yrd.	 H.H. ÖZKAN Devlet Bak.ve Başb. Yrd.	 M.C. ERSUMER En.ve Tab.Kay.Bak.ve Başb. Yrd.	 R. YILMAZ Devlet Bakanı
 Prof. Dr. T. TOSKAY Devlet Bakanı	 M. KEÇECİ Devlet Bakanı	 Prof. Dr. Ş. S. BUREL Devlet Bakanı	 S. BOMUNCUOĞLU Devlet Bakanı
 T. YALOVA Devlet Bakanı	 M. YILMAZ Devlet Bakanı	 Prof. Dr. R. MIRZAGLU Devlet Bakanı	 R. K. YÜCELEN Devlet Bakanı
 H. CEMİCİ Devlet Bakanı	 Prof. Dr. Ş. ÜSÜNMEZ Devlet Bakanı	 E. S. GAYDALI Devlet Bakanı	 F. İNLU Devlet Bakanı
 Prof. Dr. A. GAY Devlet Bakanı	 M. A. B. ÇELİK Devlet Bakanı	 H. S. TÜRK Adalet Bakanı	 S. ÇAKMAKOĞLU Milli Savunma Bakanı
 S. TANTAN İçişleri Bakanı	 İ. CEM Dışişleri Bakanı	 S. ORAL Maliye Bakanı	 M. BOSTANCIOĞLU Millî Eğitim Bakanı
 A. K. YILMAZ Bayrak ve İskan Bakanı	 Prof. Dr. O. D. İNAN Eğitim Bakanı	 E. AYDIN Ulaştırma Bakanı V.	 Prof. Dr. H. Y. GOKALP Tarım ve Köylüleri Bakanı
 Y. K. YILMAZ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	 A. K. T. İNAN Sanayi ve Ticaret Bakanı	 M. T. TALAY Kültür Bakanı	 E. MUMCU Turizm Bakanı
 Prof. Dr. M. CAGAN Orman Bakanı	 E. AYTEKİN Çevre Bakanı		

Dosya No.

101- 1528

1363